

Vorbereiding post 3

Vogels op reis

Groep 7-8

Welkom bij IVN Valkenswaard-Waalre

Dit is de digitale voorbereiding op post 3:

[Vogels op reis](#) voor groep 7 en 8.

Inhoud:

- Algemeen
- Verhaal
- Spel
- Werkvel
- Opruimen

Algemeen

- Zorg voor een tafel bij de post.
- Zorg dat er bij de tafel genoeg stoelen staan voor de kinderen en voor uzelf.
- Voor het bord met de landkaart is stroom nodig.

- In het werkboek dat bij de post ligt, vindt u achter het tabblad 'Groep 7-8' op papier alle informatie over deze post.
- Neem voor het verhaal niet meer dan tien minuten de tijd en gebruik de rest van de tijd voor het spel.
- Het werkblad kan op school worden gemaakt, dit hoeft niet op de post.

VOGELS IN VOGELVLUCHT
WERKBOEK POST 3
VOGELS OP REIS

Vorbereiden

Steek de stekker van het bord met de landkaart in het stopcontact voordat de eerste groep aan de post begint.

Op het bord brandt nu een groen lampje bij Nederland.

Verhaal

Veel vogels leven niet het hele jaar op dezelfde plek. Ze broeden op de ene plek en overwinteren op een andere plek. Het heen en weer vliegen tussen verschillende leefgebieden heet vogeltrek. Bij deze post komen de volgende zaken aan bod:

- waarom vogels trekken
- indeling van de vogels aan de hand van het trekgedrag in zomervogels, wintergasten, deeltrekkers, doortrekkers en standvogels.
- hoe vogels de weg vinden
- trekroutes van enkele vogels

Borden

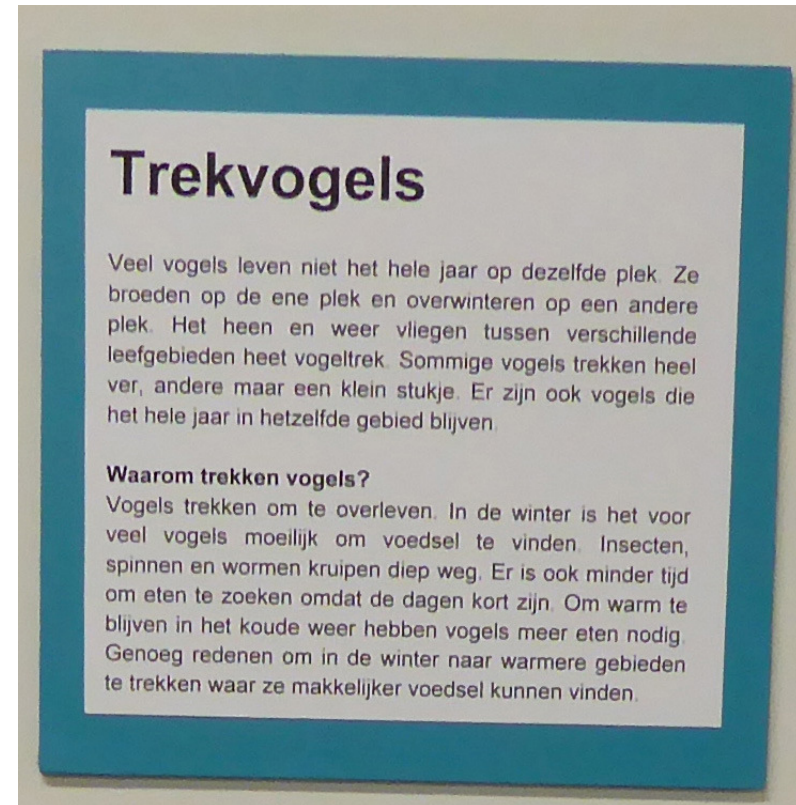
Voor groep 7 en 8 gebruiken we de borden 'Trekvogels' en 'Gasten en Trekkers'. We beginnen met het linker bord 'Trekvogels'. We vertellen eerst wat trekvogels zijn. Daarna gaan we nader in op de begrippen zomervogels, wintergasten, doortrekkers, deeltrekkers en standvogels.

Trekvogels

We beginnen met de uitleg over trekvogels in de middelste kolom van het bord.

Veel vogels trekken. Ze broeden op de ene plek en overwinteren op een andere plek. Het heen en weer vliegen tussen de verschillende leefgebieden heet vogeltrek.

Vogels trekken om te overleven. Sommige kunnen hier in de winter niet genoeg eten vinden. Er zijn weinig of geen insecten en spinnen. Wormen kruipen diep weg. In warmere gebieden kunnen vogels makkelijker voedsel vinden.

Zomervogels

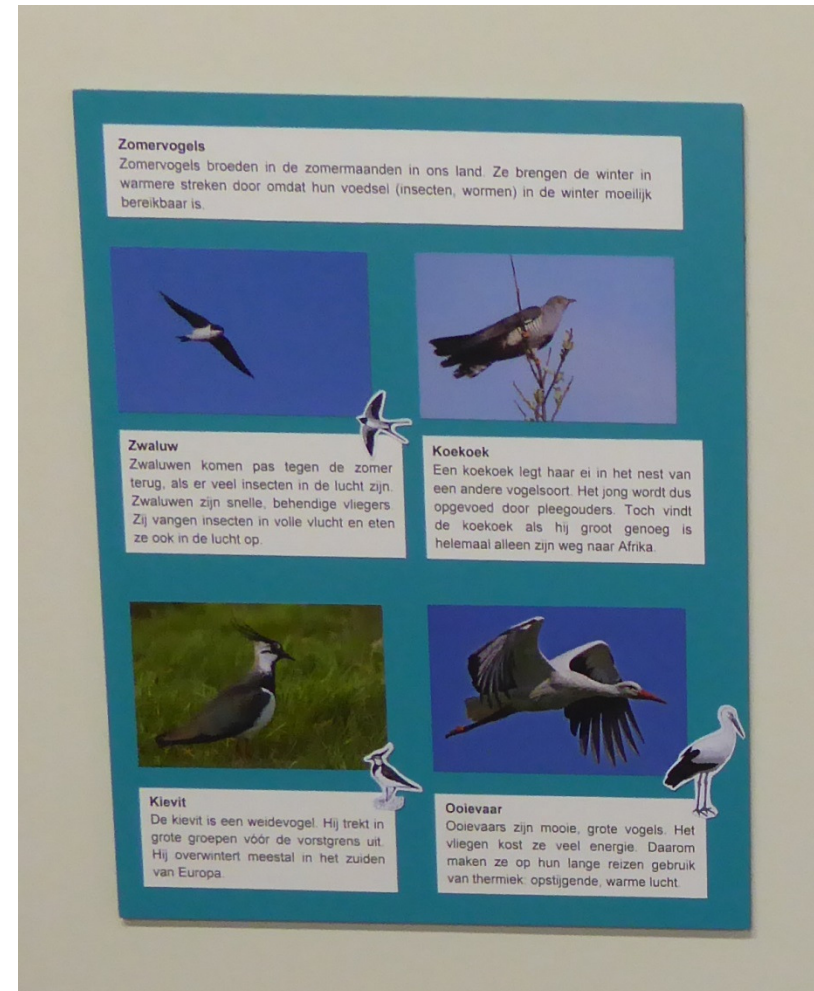
Zomervogels broeden in de zomermaanden in ons land. Ze brengen de winter door in warmere gebieden omdat hun voedsel (insecten, wormen) hier in de winter moeilijk bereikbaar is.

Zwaluw, ooievaar en koekoek zijn zomervogels. Een jonge koekoek heeft zijn ouders nooit gekend.

Opmerkelijk is dat hij toch de weg naar Afrika vindt.

Ooievaars maken voor het vliegen gebruik van thermiek: opstijgende warme lucht.

De kievit, een weidevogel, trekt in grote groepen vóór de vorstgrens uit.

Wintergasten

Wintergasten broeden in het noorden. In de winter is hun voedsel bedekt door een dikke laag sneeuw.

Ganzen zijn wintergasten die in Nederland ook in de winter genoeg voedsel vinden. Ganzen houden van waterrijke gebieden zoals bij de grote rivieren of bij de Biesbosch.

Tijdens de trek vliegen ganzen in een keurige V-formatie. Dat is natuurlijk niet voor niets; door zo dicht bij elkaar te vliegen profiteren ze van de opstijgende wervelingen van de voorganger. Dat bespaart energie.

Wintergasten
Wintergasten broeden in het hoge noorden en brengen bij ons de winter door, omdat hun voedsel onder een dikke laag hard bevroren sneeuw moeilijk bereikbaar is.

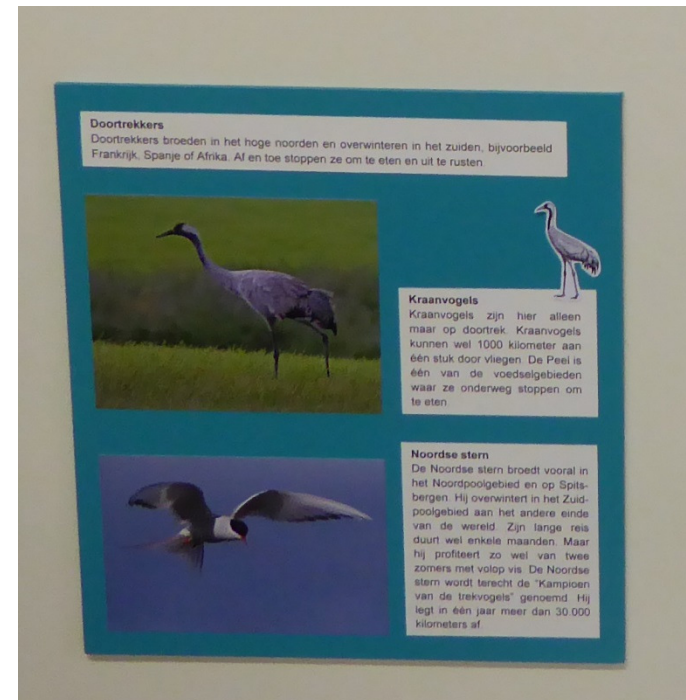
Ganzen
In de winter komen allerlei soorten ganzen vanuit Groenland, IJsland, Spitsbergen, Nova Zembla en Siberië naar ons land. Hier vinden ze voldoende gras. De ganzen zoeken waterrijke gebieden (wetlands) op. Die vind je bijvoorbeeld bij de grote rivieren en bij de Biesbosch.

Doortrekkers

Doortrekkers broeden in het hoge noorden en overwinteren in het zuiden, bijvoorbeeld in Frankrijk, Spanje of Afrika. Af en toe stoppen ze om te eten of uit te rusten.

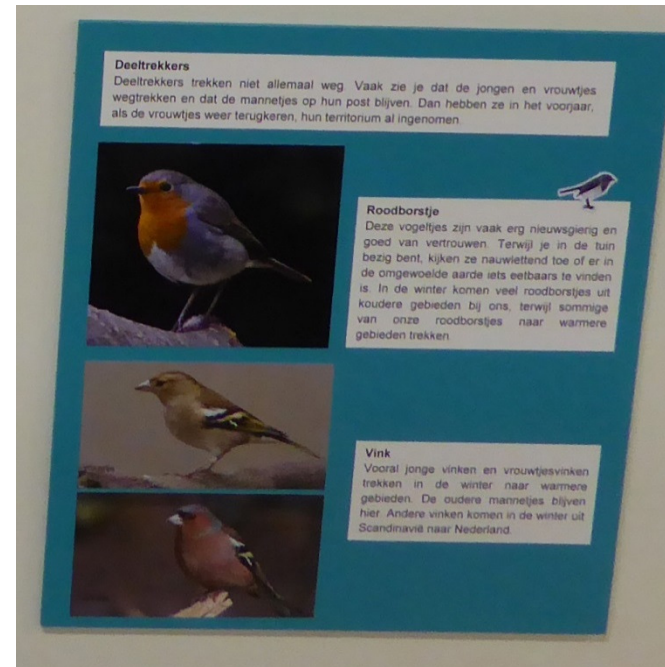
De kraanvogel is een doortrekker die wel eens in Nederland stopt. De Peel is een geschikt voedselgebied voor kraanvogels.

De Noordse stern broedt vooral in het Noordpoolgebied en op Spitsbergen. Hij overwintert in het Zuidpoolgebied. Zijn lange reis duurt enkele maanden. Maar hij profiteert zo wel van twee zomers met volop vis. De Noordse stern wordt terecht de "Kampioen van de trekvogels" genoemd. Hij legt in één jaar meer dan 30.000 kilometers af.

Deeltrekkers

Deeltrekkers trekken niet allemaal weg. Vaak zie je dat de jongen en vrouwtjes wegtrekken en dat de mannetjes op hun post blijven. Dan hebben ze in het voorjaar, als de vrouwtjes weer terugkeren, hun territorium al ingenomen.

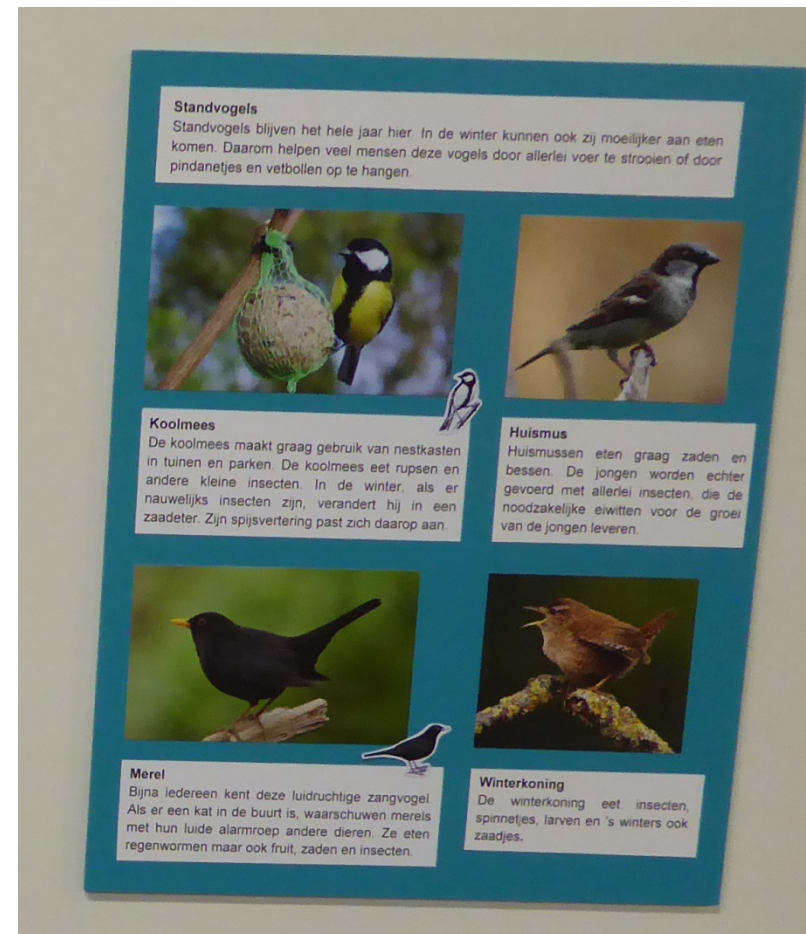

Sommige vogels zie je het hele jaar door, bijvoorbeeld het roodborstje. Toch hoeft het roodborstje, dat je in de winter ziet, niet hetzelfde roodborstje te zijn dat in de zomer in jouw tuin zit te broeden. In de winter komen veel roodborstjes uit koudere gebieden bij ons, terwijl sommige van onze roodborstjes naar warmere gebieden trekken. Roodborstje en vink horen bij de deeltrekkers.

Standvogels

Niet alle vogels trekken. Sommige soorten blijven het hele jaar hier. In de winter kunnen ze ook bij ons moeilijker aan voedsel komen. Veel mensen helpen de vogels door een voederhuisje in de tuin te zetten en de vogels extra voedsel aan te bieden.

Koolmezen, huismussen en merels zijn standvogels die we het hele jaar in onze tuinen kunnen zien.

Gasten en trekkers

We gaan nu door met het tweede bord. Op dit bord vindt u aan de linkerkant informatie over trekronst, opvetten, trekroutes en gevaren onderweg.

Het groene lampje bij Nederland moet branden om met het bord te kunnen werken. Als dit niet het geval is, kijk dan bij het kopje 'voorbereiden' (blz. 5). Rechts onderaan op het bord bevinden zich zeven schakelaars. Door de schakelaars om te zetten, kunt u de trekroutes van de volgende vogels laten zien: Kievit, Noordse stern, zwaluw, ooievaar, kraanvogel, koekoek, gans.

Voordat u met de leerlingen de trekroutes bekijkt, vertelt u nog iets over de begrippen die aan de linkerkant van het bord staan.

Trekonrust

Op een bepaalde tijd in het jaar worden trekvogels onrustig. Ze willen weg. Elke trekvogel heeft een inwendige klok die hem vertelt wanneer het tijd is om te gaan.

Opvetten

Vogels eten voor vertrek extra veel om genoeg energie te hebben voor de lange reis. We noemen dit “opvetten”.

Trekroutes

Trekvogels volgen min of meer vaste routes. Een duidelijke route biedt zekerheid. Ganzen, ooievaars en kraanvogels reizen steeds langs dezelfde route. Als landvogels de zee moeten oversteken dan kiezen de vogels de kortste weg over het water, bijvoorbeeld via de Straat van Gibraltar. Er is daar vaak een grote verdichting (stuwing) van vogels waar te nemen.

Gevaren

De lange reis is gevaarlijk voor de vogels. In sommige landen wordt op de vogels gejaagd. Storm, regen, onweer eisen hun tol. Ook de tocht over de hete en droge Sahara vormt een groot gevaar voor trekvogels. Soms vinden vogels onderweg niet genoeg eten. Daarnaast zijn er windmolens, hoogspanningskabels, gasvlammen van fabrieken en boorinstallaties die slachtoffers maken onder de vogels.

Hoe vinden vogels de weg?

Een jonge vogel weet welke kant hij op moet vliegen en voor hoe lang ongeveer. De richting en de duur van vlucht is aangeboren.

Maar vogels leren ook van elkaar. Ze leren van elke trek weer meer. Vogels oriënteren zich op:

- Zon, maan en sterren
- Landschap: kustlijnen, bergen, rivieren
- Aardmagnetisch veld: “ingebouwd kompas”

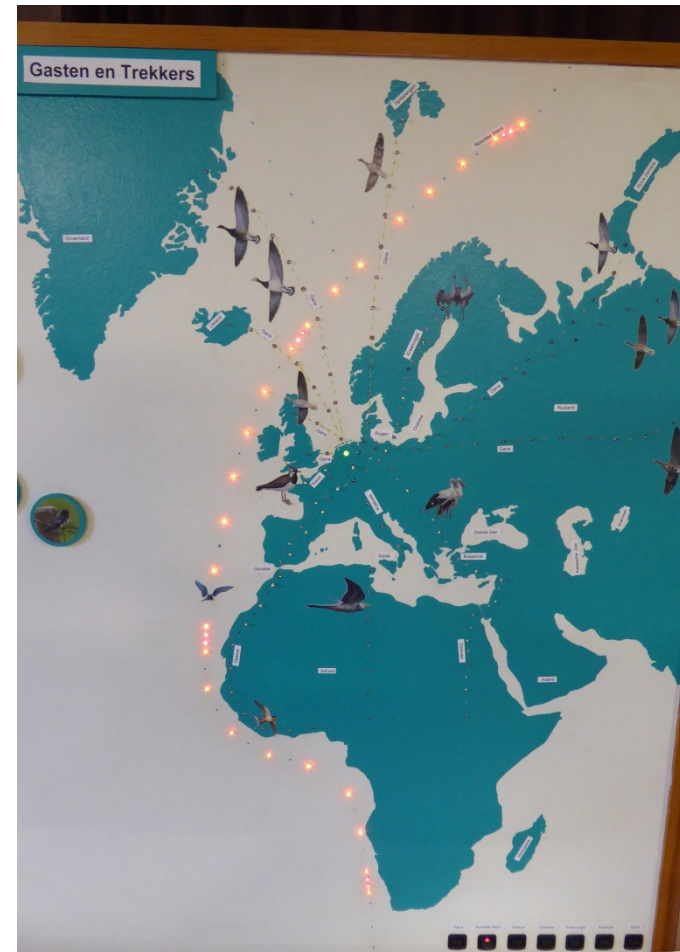
Dan is het nu tijd om naar de trekroutes van de verschillende vogels te kijken. U begint met de kievit. Druk de schakelaar naar boven. Het lampje bij de schakelaar gaat branden en op het bord branden de lampjes die de trekroute van de kievit laten zien.

De kievit trekt niet ver. Als het in Nederland vriest, dan gaat hij richting zuiden. Hij trekt vóór de vorstgrens uit.

Zet telkens de schakelaar terug voordat u met een andere vogel begint zodat steeds maar de route van één vogel te zien is.

Na de kievit laten we de trekroute van de Noordse stern zien. We zien dat deze vogels een heel lange reis maken. Zoals eerder verteld is de Noordse stern de "kampioen van de trekvogels". Hij trekt van het Noordpoolgebied waar hij broedt in enkele maanden tijd helemaal naar het Zuidpoolgebied.

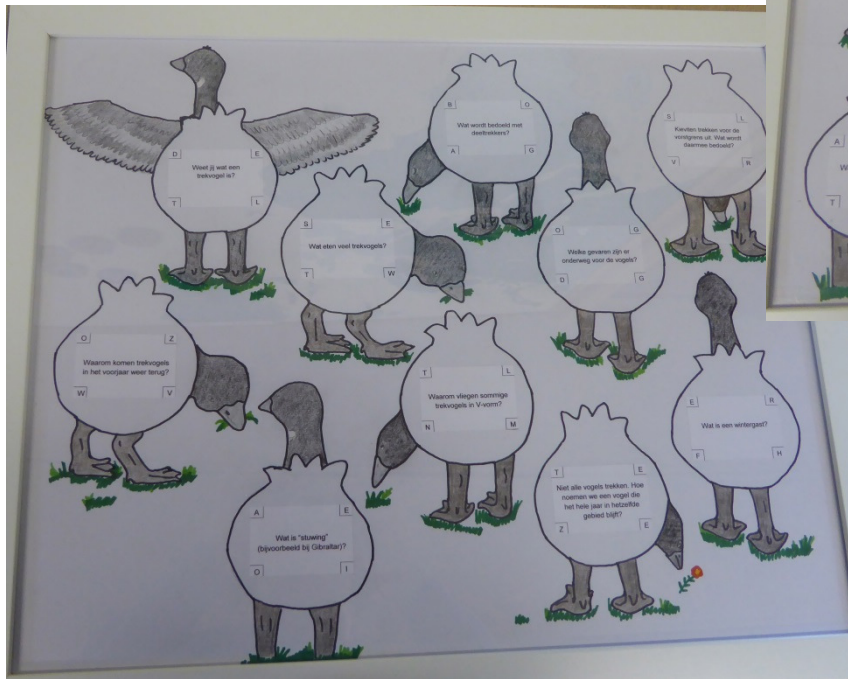
Zet daarna de schakelaar van de Noordse stern terug. Laat zo één voor één de trekroutes van de andere vogels zien.

Een paar zaken die u bij de trekroutes van de andere vogels kunt vertellen:

- *Zwaluwen* eten vliegende insecten en die zijn er in de winter niet bij ons. Ze gaan dus op reis om te kunnen overleven.
- *Ooievaars* en andere landvogels kiezen de kortste weg over zee, zoals bij de Bosporus of Gibraltar.
- *Kraanvogels* moeten onderweg stoppen om uit te rusten en te eten. Dit doen ze weleens in Nederland. Zo kun je deze vogels soms ook bij ons zien.
- Een jonge koekoek vindt zonder zijn ouders de weg naar Afrika. De richting en de duur van vlucht is aangeboren. Het is een instinct.
- Nederland is een belangrijk overwinteringsgebied voor ganzen. Ze komen vanuit veel verschillende gebieden in het noorden naar Nederland.

Spel groep 7-8

'Ganzenspel'

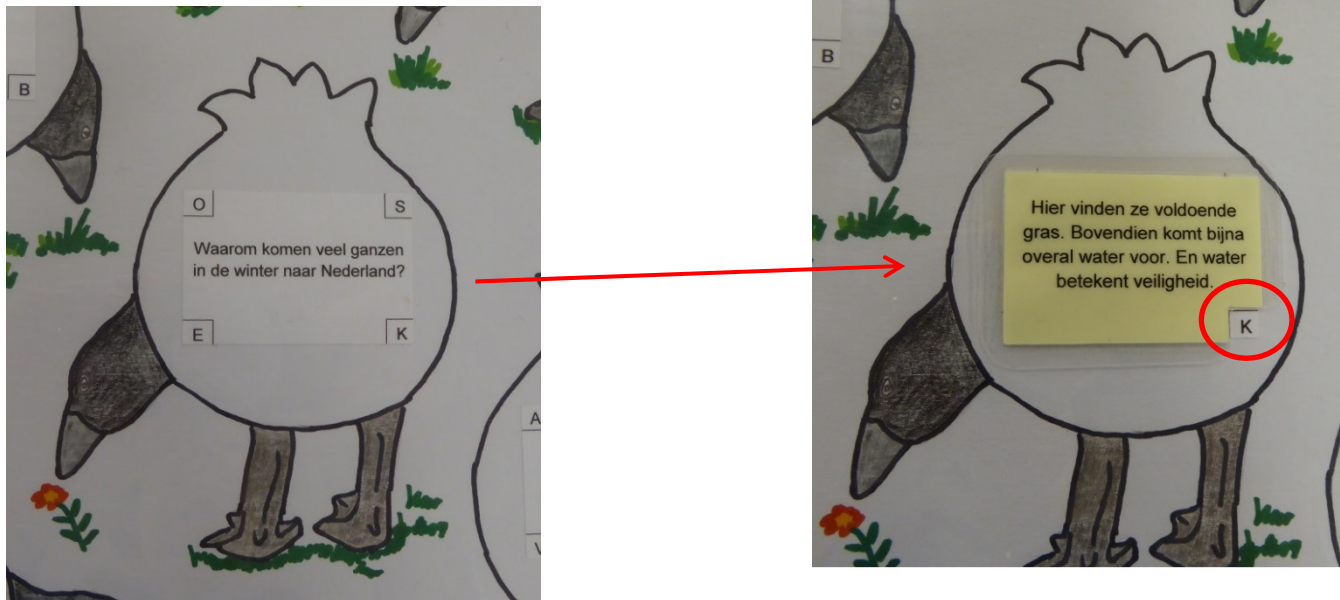
Materiaal

- 2 spelborden (zie voorgaande bladzijde)
- Doosje met 20 groene en 20 gele kaarten
- Spelregels in het werkboek achter tabblad 'groep 7-8'

Op de spelborden staan ganzen afgebeeld. Op elke gans staat een vraag. Er zijn in totaal 20 vragen.

De leerlingen worden in twee groepjes verdeeld. Eén groep krijgt de groene kaarten, de andere groep krijgt de gele kaarten. Iedere groep krijgt een spelbord. Het maakt niet uit welke groep welk spelbord krijgt. De leerlingen leggen de groene of gele kaarten voor zich op tafel en gaan dan samen de juiste antwoorden bij de vragen zoeken. Het antwoordkaartje wordt op de bijbehorende vraag gelegd. Hierbij blijft één van de letters in de hoekpunten zichtbaar. Eén antwoordkaart vormt een uitzondering en bedekt alle vier de letters in de hoeken.

De leerlingen mogen op de borden bij de post gaan kijken als ze iets niet weten.

Let op: Niet alle antwoordkaarten kunnen op het spelbord gelegd worden. De leerlingen hebben 20 kaarten en er staan maar 10 vragen op één bord.

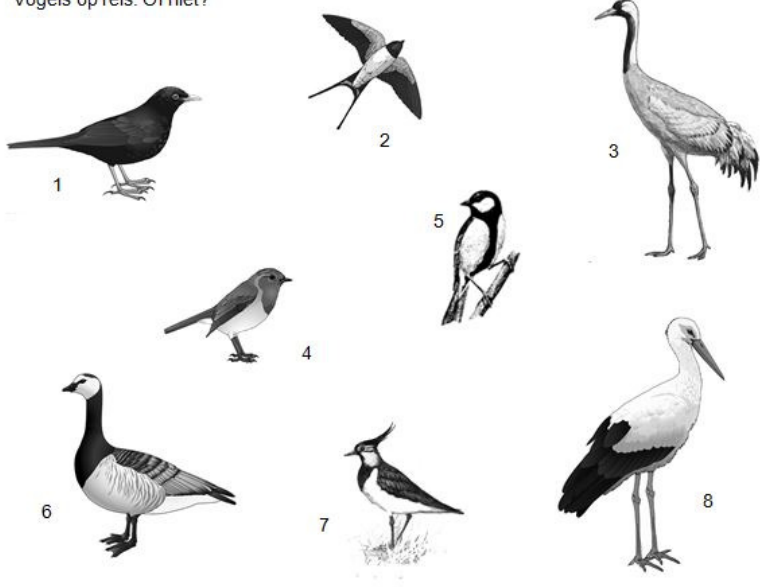
Als alle vragen correct beantwoord zijn, dan vormen de letters die zichtbaar zijn op het bord, een woord. De oplossing vindt u in het werkboek achter tabblad 'Groep 7-8'. De woorden zijn verschillend per bord en per setje kaarten.

Als beide groepen leerlingen het eerste woord gevonden hebben, dan halen ze de antwoordkaarten van de borden. Als er nog genoeg tijd over is, dan wisselen de groepen de borden om. Met de resterende kaartjes kunnen de leerlingen dan de vragen op het tweede bord beantwoorden. Als ook deze vragen correct beantwoord zijn, dan vormen de letters die zichtbaar zijn op het bord opnieuw een woord. De oplossing vindt u in het werkboek achter tabblad 'groep 7-8'.

Werkvel groep 7-8

Het werkvel voor groep 7-8 ziet u hier rechts. De leerlingen vullen de drie kolommen in van de tabel. Ze kiezen eerst de naam van de vogel, daarna of deze wel op reis gaat, soms op reis gaat of niet op reis gaat. En daarna nog of het een zomervogel, wintergast, doortrekker, deeltrekker of standvogel is.

Wilt u het werkvel ter plekke maken, zorg dan voor potloden op de post. Een oplossing van het werkvel zit in het werkboek.

	3. Vogels op reis	Groep 7-8 	
Vogels op reis. Of niet?			
			
Vul de tabel in.			
1	<i>Naam vogel</i> gans – kievit – koolmees – kraanvogel – merel – ooievaar – roodborstje – zwaluw	<i>Gaat op reis</i> wel – niet – soms	<i>Kies uit</i> zomervogel – wintergast – doortrekker – standvogel – deeltrekker
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			

Opruimen

Na de laatste groep het spel opruimen en tafels en stoelen rechtzetten.

Haal de stekker van het bord 'Trekkers en gasten' weer uit het stopcontact.

De materialen gaan door veel handen. We nemen aan dat iedereen hiermee voorzichtig is, maar toch kan er iets kapot gaan of kwijt raken. Meld dit s.v.p. meteen bij degene die vanuit de organisatie de ochtend of middag begeleidt, of bij de leerkracht.

Bedankt voor uw medewerking en veel succes en plezier met uw bezoek aan ***Vogels in vogelvlucht.***